

Nové Bratrské Listy

Bůh není Bohem mrtvých, nýbrž živých,
neboť před ním jsou všichni živi.

Lk 20,38

kázání

Zrcadlo Slova 3
(D. Kubíčková)

biblické a teologické studie

Žalm 123 *(J. Heller)* 6

o duchovním zpěvu

Eseje o zpěvu české reformace 3 10
(E. Baťová)

křest u Bratra Lukáše

(A. Halamová) 12

naš seniorát

Den misijní provincie 15
(E. Šormová)

Kořenovský kostelík před opravou 17
(O. Halama)

biblické úvahy

Kdo se chce stát velkým 18
(E. Šormová)

Vystreté ruky 19
(I. Devečková)

z církvi doma i ve světě

Haus der Religionen 21

Den otevřených mešit 22

Moravští bratří v polárních pláních 22
(přel. M. Ulrichová)

Dojmy z Izraele *(N. Běťáková)* 22

z dějin

Jan Blahoslav *(red)* 26

Svátek Pesach *(eš)* 27

ráj srdce

připravuje M. Matouš

Nové Bratrské Listy

15. ročník (2013)

Vydává OCHRANOVSKÝ SBOR

při ČCE v Praze

Čajkovského 8, 130 00 Praha 3

tel: 224 941 870

e-mail: uf.praga@centrum.cz

Registrováno pod zn. MK ČR E 12555

Milí čtenáři,

dostává se vám do rukou první číslo patnáctého ročníku Nových bratrských listů. V tomto ročníku bychom chtěli pokračovat v esejích o církevní hudbě a seznámit vás s obsahem Zpráv kněžských z roku 1527 od jednoho z největších teologů Jednoty bratrské. Bratr Lukáš pečlivě a poctivě promýšlel bohoslužebný život podle Písma, který má dopad i na život všedních dnů.

V době, kdy se církvím navrací část majetku, který s sebou nese jistá úskalí, nám poslouží kázání D. Kubíčkové. Kázání nám klade nejednu otázku, která nás nutí přemýšlet nad tím, na čem stojí naše životy, sbory i církev. Jistě, hmotné zabezpečení našich sborů v situaci odluky od státu přinese nejeden problém a starosti. Můžeme se však spolehnout, že nás Pán Bůh přeneseme přes všechny starosti o naše sbory.

V březnu se zástupci našich sborů sešli k prvému sejití Misijní provincie UF. Takový je od 1. ledna statut našeho seniorátu. Také o tomto setkání se dočtete v tomto čísle. Chtěli bychom ještě rozšířit NBL o více zpráv ze sborů a ze světové Jednoty.

Ve chvíli, kdy se k vám dostane časopis, přehoupneme se již do doby velikonoční a povelikonoční. Přeji vám všem požehnané velikonoční svátky. Radost ze zvěsti evangelia: „Kristus vstal, on jistě vstal.“ Pokoj, odvalu do dalších dnů.

Eva Šormová

Děkujeme za podporu pro náš časopis.

Číslo účtu 13198319/0800

kázání

Zrcadlo Slova

(Mt 6,19-34)

Postní doba je časem pokání, obrácení, zkoumání vlastního života. Římský katolík by měl aspoň jednou v roce absolvovat svátost smíření, měl by se vyzpovídat. A to jednou v roce znamená přinejmenším před Velikonocemi nebo o Velikonocích. Jako pomůcka ke zpytování svědomí slouží často různá zpovědní zrcadla. Většinou kladou své všetečné otázky podle Desatera. Někdy podle Modlitby Páně či ještě jiných biblických shrnutí principů života, který počítá s Bohem.

A tak mě napadlo zkusit použít pokusně jako zpovědní zrcadlo právě dnešní oddíl z Kázání na hoře s jeho výzvami.

Proč se díváme do zrcadla? Důvody jsou nejrůznější. Ale snad nejčastěji potřebuji zjistit, jestli v tom, jak vypadám, není nějaký zásadní nelad. Jestli nejsem moc rozčuchaná. Špinavá od sazí po kontaktu s kamny. Jestli je kombinace oblečení jakž takž únosná. Cílem pohledu do zrcadla jistě není ustrnout v něm hrůze a zírat zoufale, jak vypadám strašlivě. Pohled do zrcadla spíš vede k akci. Nelad, který spatřím, se pokusím napravit, jde-li to. Nejde-li, řeknu si: Teď už s tím nic nenadělám, jde se dál, třeba příště.

Cílem pohledu do zpovědního zrcadla není nechat se uhranout tou hrůzou, kterou snad spatřím, strnout nad svými chybami a hříchy. V zrcadle střízlivě hledám pravdivý obraz svého života. Někdy mi až to zrcadlo otevře oči pro možnost, že by v mém životě vůbec něco konkrétního mohlo být jinak, než je. V tom zrcadle našťestí nespatřím jen sebe sama. Můžu v něm spatřit Krista. Protože se mnou je. Ten, který za mě zemřel. S jehož odpouštějící láskou se v sebezpytování setkávám. V jehož moci je mě osvobodit a uzdravit. Proměnit můj život právě tam, kde to je nejvíc potřeba.

Dneska tu máme takové dílčí zrcadlo. Ptá se, jak na tom jsme s majetkem a starostmi o živobytí. Ale nepřímou klade i ty úplně základní otázky: Jak je to s mým vztahem se sebou, s bližními, s Bohem... Tak tedy zrcadlo, zrcadlo, řekni mi...

Neukládejte si poklady na zemi, kde je ničí mol a rez a kde je zloději vykopávají a kradou. Ukládejte si poklady v nebi, kde je neničí mol ani rez a kde je zloději nevykopávají a nekradou. Neboť kde je tvůj poklad, tam bude i tvé srdce.

Každý z nás asi zná nějakého sběrače. Člověka, kterému je líto cokoliv vyhodit, zároveň, když vidí ležet jen tak cokoliv, co by se snad někdy mohlo hodit, už to táhne domů. Tragikomická strategie, nacvičená v době válečné nouze či nedostatku plánovaného hospodářství, co s ní ovšem v době materiálního nadbytku? Znáš z jedné půdy sbírku rezavých cívek, klasikou jsou pytle plné starého oblečení, jak to mají moli rádi, či

jiné podobné „poklady“. O ty zloději nestojí. Ti si smlsnou spíš na vybavení bytu nebo obsahu peněženky. A tak je zřetelné, že v tomhle slově opravdu jde v nejvlastnějším smyslu o majetek. I když i moc a slávu vám mohou ukrást. I když ani moc a slávu si nevezmete s sebou do hrobu a případně ještě dál...

Jsou poklady, které pominou. Jsou poklady, které se ukládají – řekněme zkusmo – v Boží paměti, protože je shledá hodnými pamatování navěky a navždy. Můj poklad nakonec nemusí být jednoduše to, co mám. Můj poklad je to, co je mi drahé, co mě přitahuje, poutá mou pozornost, na čem lpím, oč se opírám. A důležité je, aby to nebyl majetek. Protože ten vážně bez pardonu pomine. Co je to, co nepomíjí? Přesně se to tu neříká. Zaručeně se v nebi shledám s tím, co štědře rozdám, s láskou a pozorností, které vpustím do světa...

Co mě přitahuje? Na čem lpím? Co je můj „poklad“? Co je mi drahé? Není to něco pomíjivého? Co je v mém životě to nepomíjející?

Světlem těla je oko. Je-li tedy tvé oko čisté, celé tvé tělo bude mít světlo. Je-li však tvé oko špatné, celé tvé tělo bude ve tmě. Jestliže i světlo v tobě je temné, jak velká bude potom tma?

Tohle celkem všeobecně znějící ponaučení se zde konkrétně vybarvuje. Čisté oko je štědré, přejné. Špatné oko závistivé, lakotné. Oko určuje způsob pohledu na svět. Štědré oko s radostí hledí na Boží dokonalou štědlost, s níž rozdává bohatství života všemu stvoření, slunce zář dobrým i zlým, déšť spravedlivým i nespravedlivým, odpuštění a přijetí notorickým hříšníkům. Nepřející oko se nemůže dívat na to, jak se bohatství rozdává, jak Bůh až marnotratně dává.

Jak se dívám na svět? Jaký je můj úhel pohledu? Co jej ovlivňuje? Raduji se z Boží štědrosti? Umím být štědrý? Umím se dělit? Co druhým závidím? Proč?

Nikdo nemůže sloužit dvěma pánům. Neboť jednoho bude nenávidět a druhého milovat, k jednomu se přidá a druhým pohrdne. Nemůžete sloužit Bohu i majetku.

Podle tehdejšího práva se mohlo stát, že otrok patřil dvěma pánům. Ale pro takového otroka přijde chvíle, kdy se přání obou pánů octnou v rozporu, jeden bude velet stromy kácet, druhý sázet, jeden zavelí zeď stavět, druhý zbořit. Otrok se bude muset rozhodnout, koho z nich poslechne. Pan Mamon velí shromažďovat, hromadit bohatství, syslit, nakonec skoro za jakoukoliv cenu. Pán Bůh velí rozdávat, z jeho bohatství, neokázale a plnými hrstmi. Život je bohatý, aby se mohlo jeho bohatství rozdávat, sdílet, a tak množit. Ne aby si každý hrabal pro kuličku svou, jen pro tu svou...

Komu, čemu sloužím? Kdo, co je můj pán? Nesnažím se v něčem sloužit „dvěma pánům“? Jak se rozhoduji, ve vnitřních „střetech zájmu“? Pro Boha? Nebo někdy také proti němu?

Proto vám pravím: Nemějte starost o svůj život, co budete jíst, ani o tělo, co budete mít na sebe. Což není život víc než pokrm a tělo víc než oděv? Pohledte na nebeské ptactvo: neseje, nežne, nesklízí do stodol, a přece je váš nebeský Otec živí. Což vy nejste o mnoho

cennější? Kdo z vás může o jedinou píď prodloužit svůj život, bude-li se znepokojovat? A o oděv proč si děláte starosti? Podívejte se na polní lilie, jak rostou: nepracují, nepředou – a pravím vám, že ani Šalomoun v celé své nádheře nebyl tak oděh jako jedna z nich. Jestliže tedy Bůh tak obléká polní trávu, která tu dnes je a zítra bude hozena do pece, neobleče tím spíše vás, malověrní? Nemějte tedy starost a neříkejte: Co budeme jíst? Co budeme pít? Co si budeme oblékat? Po tom všem se shánějí pohané. Váš nebeský Otec přece ví, že to všechno potřebujete. Hleďte především jeho království a spravedlnost, a všechno ostatní vám bude přidáno. Nedělejte si tedy starost o zítřek; zítřek bude mít své starosti. Každý den má dost vlastního trápení.

Co ono nás to ale vlastně vede k otroctví mamonu a hromadění pokladů na zemi? Často snad ani ne tak fascinace, jak se číslička na účtě, včetně třeba účtu výkonů, ocenění a zásluh, krásně točí a prohánějí. Jak to v kasičce krásně cink cink cinká. Jestli tím hnacím motorem nejsou mnohem častěji starosti a obavy? Snad ani ne, jestli bude co jíst, pít, co na sebe. To doufejme ještě dlouho u nás vždycky nějak bude. Ale jestli taky bude na nájem? Jestli nepřijdu o práci? O střechu nad hlavou? Jestli si na mě nedošlápně exekutor? Jestli vyžiju z důchodu? Jestli budu vůbec nějaký dostávat? Zvládnou všechno, co se po mně chce? Neselžu? Bojím se, bojím...

Ježíš říká: Nedělejte si starosti. Nač se strachovat? Copak si už někdy někdo prodloužil život tím, že se o něj snaživě obával? Copak se obavami spíš neukracuje? Nemusíte mít starosti. Pán Bůh je štědrý a dobrý Otec. On ví, co potřebujete. Postará se o vás. Podívejte se, jak štědře a bohatě rozdává. Ptáky živí, takže se uživí, i bez polí a stodol a plánování a investování a věčných obav. A polní trávu obléká do krásných šatů, i když to je na pár dní a konec. Copak tím spíše vás nenakrmí a neoblekne?

Se starostmi a strachy je to těžké. Nedá se jednoduše nařídít nebát se. Nedělat si starosti. Neumíme to. Důvěřovat v Boží péči, svěřit se Boží péči. A netrápit se. Máme většinou malou víru. Jako ti učedníci na rozbouraném moři. Ale i malá víra stačí na velké věci. I malá víra na to stačí, aby člověka úplně neschramstly starosti o živobytí. Aby se sice staral o to každodenní živobytí, ale nedělal si zbytečné starosti, protože Bůh přece ví... Žádný den nebude starostí a trápení prost, a přece se lze z každého dne radovat.

Čeho se bojím? Co mi dělá starosti? Kdy určuje mé jednání strach? Jaký je můj obraz Boha? Věřím v Boží dobrotu? Věřím, že Bůh pečuje o své stvoření? Co mi brání se na Boží dobrotu a péči spolehnout?

Pane Ježíši Kriste, vidím se v zrcadle tvého slova. Nedokážu sám sebe vidět úplně pravdivě, ty mě znáš dokonale. Chci ti s důvěrou předložit, jak sám sebe vidím. Ty víš, co to je být člověkem. Prosím o odpuštění. Prosím o proměnu, o uzdravení. Sejmi ze mě strach a obavy. Dej mi víru, že se mnou jsi, vždycky a ve všem. Smiluj se nade mnou, Pane.

Pán Ježíš Kristus praví: Hříchy se vám odpouštějí. Pojďte ke mně a dám vám odpočívání. Nebojte se. Já s vámi jsem po všechny dny. Pokoj vám. Amen.

Dagmar Kubíčková

biblické a teologické studie

Žalm 123

Čtvrtá píseň líčí situaci Božího lidu v zajetí nebo v útisku a je vlastně modlitbou, voláním po smilování a vysvobození. Vykladači se shodují v tom, že její literární podoba je poměrně pozdní. Někteří usuzují, že se v ní mohou zrcadlit poměry babylonského zajetí, nebo dokonce snad i doba vlády Antiochejců.

Forma opět ukazuje na předzpěváka (V. 1. os. sg.) a na odpověď sboru (V. 2-4 v pl.). Podobně v Ž 121, 124, 128, 129, 130, 132, 134. Přímá řeč (modlitba) rámuje slova (vyznání) žalmisty ke spolupoutníkům o Hospodinu (2).

Žalm lze rozdělit do tří částí:

1 Modlitba

2 Vyznání

3-4 Modlitba

1 O tom, že **zvedáme oči** (v podobném smyslu také Dt 4,19; Joz 5,13; Iz 40,26; 49,18; 51,6; Za 1,18; 5,1.5; 6,1; Ž 141,4; Da 4,31; Mt 17,8) bylo kultické gesto, jsme se již zmínili (srov. Ž 121,1); podobně jako zvedání rukou. To znamená, že poutník začal zvedat svůj zrak mnohem dříve. Nejprve se mu nabízely hory. S nimi se ovšem nespokojuje. Již Mojžíš v Tóře varuje totiž před vzhlížením k něčemu jinému než k Hospodinu, konkrétně před vzhlížením k nebeským tělesům (Dt 4,19 srov. Ž 121,6). Také později prorok Ezechiel varuje před zvedáním očí k modlám (Ez 18,12; 23,27). Opakem toho je pozvedání očí jedině k Hospodinu, i když kolem lákají ke vzhlížení všelijací falešní pomocníci. Pozvedání očí k Hospodinu je tedy svým způsobem zápas proti všemu, co se k hledění samo nabízí. Je to hledění **navzdory** tomu, co si nárokují (poutá) naši pozornost (srov. Mt 5,28.29; 6,22.23; 18,9). Pozvedání očí proto může být jak výraz namáhavého úsilí zůstat v roztěkaném a roztékávajícím prostředí soustředěn pouze na Hospodina (srov. Ž 132,4), tak výraz změny orientace (srov. Nu 21,7-9), přesměrování se k Hospodinu.

Formulací (vyznáním) **k tobě** se žalmista odvrací od vzhlížení k těm objektům pozorování, které nemají s Hospodinem nic společného. Text proto klade čtenáři nepřímou otázku: Ke komu vzhlíží? A současně nabízí pomoc k orientaci při hledání odpovědi: „K tobě – a jen k tobě jedinému jsem pozdvihl své oči, sedícimu na nebesích.“ Jiní jsou buď zahleděni do sebe samých, nebo vzhlízejí k různým bůžkům a pánům (1 K 8,5), které může člověk všelijak uplácat či jimi magicky manipulovat. Jenže ten, který sedí v nebesích, je přece jen dál, než jsou hory. Hospodin trůní tam, kam žádná lidská moc nedosáhne (Ž 121,1) – **na nebesích** (Ž 2,4; 11,4; 115,3.16; Iz 66,1; Mt 6,9), takže člověk může jen vyhlížet milost, se kterou se ten nekonečně vyvýšený (transcendentní) sklání k poníženým (Iz 7,15).

Z pořadí slov v hebrejštině víme, že na prvním místě celého žalmu stojí směrová předložka „k“, která je prvním slovem celé sbírky Poutních písní. Nejen že je v Poutních písních celkem dvakrát, ale vždy je na prvním místě a dokonce stojí v čele sbírky. To je poměrně silný signál k tomu, abychom jí věnovali pozornost. V Ž 120,1 odkazuje přímo k Hospodinu tím, že Hospodina výslovně zmiňuje. Zde na Hospodina odkazuje zájmenou příponou. V tomto smyslu je pak třeba celou sbírku Poutních písní číst. Nasměrovává čtenáře k Hospodinu. Poutní písně jsou písně pro cestu k Hospodinu a inspirací pro modlitby k Hospodinu. Zaměření, orientace k Hospodinu směřuje i rozkaz „obrat!“ (126,4), jakož i stále se opakující nadpis „píseň stupňů“, ve slově stupeň hebrejský čtenář zaslechne sloveso „stoupat“, užívané v předpisech o obětování a výrazně naznačující pohyb vzhůru, tedy k Hospodinu.

Velký význam ovšem má nejen prvé slovo, ale i samotný slovosled prvního verše. Přeložili jsme sice: „Pozvedám své oči k tobě, ty (ten), sedící (trůnící) na nebesích,“ ale doslova je zde psáno toto: „K tobě, nesoucí já oči své, sedícímu v nebesích.“ Vzhledem k umístění předložky ve zvláštním zvěstném důrazu na počátek věty má první verš tento význam: „Je to právě jen a jen k Tobě, ke komu vzhlížím svými očima. Ty jsi ve středu mé pozornosti. Právě k Tobě, který sídlíš v nebesích.“ Oproti Ž 120,1, kde je poutníková pozornost upoutána soužením a pak teprve Hospodinovou reakcí, v Ž 123,1 je jeho pozornost cele a hned upoutána Hospodinem. Toto naprosté a definitivní nasměrování a zacílení k Hospodinu pak podtrhuje v dalším verši dvojitým podobenstvím o oddanosti služebnictva jejich pánům. „K tobě nesu zrak takovým způsobem, jak toho jsou schopni jedině otroci a otrokyně naprosto na svých pánech závislí.“

Neobvyklý slovosled a souvislost pozvedání očí však spojuje Ž 123,1 zejména se Ž 121,1. V obou případech se mluví doslova o nesení očí. Za poutníkovým zvedáním očí k Hospodinu je možno zaslechnout několikrát řečený rozkaz Hospodinův k pozvedání očí (Gn 13,14; 31,12; Dt 3,27; Joz 5,13; Iz 49,18; 51,6; Jr 13,20; Ez 8,5), tedy Hospodinovu vůli, aby člověk oči pozdvihнул. Ovšem mezi prvními verši obou žalmů o zvedání očí jsou významné rozdíly jak v slovosledu, tak ve tvaru použitých hebrejských sloves, stejně jako v popisu zhlédnutého.

Forma řeči: Ž 121, 1 sebereflexe (samomluva). Ž 123,1 modlitba.

Postoj: V Ž 121,1 zvedá poutník oči k horám, protože hledá pomoc. Dosud hledá, neví o pomoci a mluví v určité nejistotě („odkud“). V Ž 123,1 již poutník nehledá, ví a mluví s jistotou.

Slovosled: Ž 121,1 má nejprve sloveso (v hebrejštině je sloveso obvykle na počátku věty), podstatné jméno „oči“, předložku „k“ a podstatné jméno „hory“. Zato Ž 123,1 má nejprve předložku se zájmenem odkazujícím k Hospodinu, pak teprve sloveso a nakonec „oči“. To znamená, že v Ž 123,1 je žalmistova **aktivita** na druhém místě, až za jeho nasměrováním se k Hospodinu, kdežto v 121,1 je jeho aktivita na místě prvním – ještě je důležitá (neví, proto jedná). V 123,1 již není rozhodující, **co** dělá, ale **kam** je

nasměrován, ke komu je upoután. Později v Ž 130 a 131,3 bude tato soustředěnost na Hospodina pojmenována a nazvána „očekávání, doufání, naděje“.

Souhrnem: Porovnáváme-li první věty obou žalmů, zjistíme určité změny (posuny): od hor k Hospodinu, od samomluvy k modlitbě, od aktivity zaměřit se na Hospodina, od sebe k Bohu, od tčkání očima k soustředěné pozornosti. Obsah, grafika i grafická podoba zde svědčí o vnitřním přeuspořádání v žalmistovi, o přestavbě a přetřídění žalmistových hodnot. Všechny tyto skutečnosti poměrně nasvědčují tomu, že mezi řečí zaznamenanou v Ž 121,1 došlo v žalmistovi (uvnitř) k určité zásadní proměně a k následnému obratu v jeho postojích (přesměrování od hor k Hospodinu), ale zejména v jeho řeči. To, k čemu v žalmistovi došlo, se zřetelně (slyšitelně) projevilo v jeho slovech.

Modlitba v 123,1 vypovídá o hlubokém žalmistově prožitku ze setkání s Hospodinem. Silný zážitek je zřejmě pozadím skutečnosti, že žalmista svou modlitbou v 123,1 jakoby přímo vyhrknul to, co jej proměnilo. Vyjádřil to předložkou se zájmenem „k tobě“ na počátku věty v silném důraze. Nejkratším možným způsobem vyzývá žalmista Hospodina. To není teologická výpověď o Bohu. Není žalmistovou tčizádostí informovat okolí, že vůbec hledí, ani to, že ví, **kam** má hledět, ale že je to **k Hospodinu**. Jeho potřebou je říci Hospodinu samotnému, že je soustředěný právě jen k němu. Není jisté, jednalo-li se o postupný proces (dozrávání), zda máme příčiny, které působily proti jeho řeči, hledat v požehnání (Ž 121,3-8) či ve slovech Ž 122. Text Poutních písní o tom nikde nemluví, zřejmě proto, aby se čtenář neptal **proč** a **jak**, nýbrž aby si všiml, že proměna nastala. Řeč poutníka tedy odráží (Ž 126,2) jeho vnitřní pohyby (srov. 134,1). Nebo jinak: Postoj, vztah k Bohu ovlivňuje řeč člověka, řeč člověka je důvěrou k Bohu vždy rozpoznána.

2 Hle má zde funkci vysvětlujícího vykřičníku. Podtrhuje a popisuje to, co je ve verši 1. Oddané vzhlížení znázorňuje žalmista obrazem **otroků**, kteří jsou závislí na svých pánech, zcela odkázáni na jejich milost, bez jakéhokoli nároku. Žalmista zde zástupně nebo jako součást společenství poutníků či lépe všichni poutníci společně (Ž 122,2; 124; 126;) vyznávají Bohu, že Boží lid považuje sám sebe před Bohem za otroky. Podobné přirovnání na samu sebe užívá Syrofeničanka, když je ochotna se natolik ponížit, že jí nevádí, je-li považována za psa či štěně (Mt 15,26-28), aby se dočkala Božího slitování (Mt 15, 22), tak jako Boží lid v Ž 123. Oddanost je vyjádřena tím, že se oči služebníků dívají pouze na ruce, tak, jako učedník sleduje ruce svého mistra, aby se něco naučil. Naléhavost a intenzita potřeby smilování je vyjádřena trojím způsobem: množným číslem slova „páni“, oddaností sluhů k pánům a služky k její paní. Vzhlížení k Hospodinu (na jeho ruce) je obrana před rozkladným působením posměchu (3.4). V textech z El-Amarny je doložena zajímavá obdoba: Vládce Namiavaza píše faraónovi: „Můj pán je jako bůh slunce na nebi. A tak jako na východ slunce na nebi, tak čekají tví služebníci na vyjití slova z úst jejich pána...“ Obraz vzhlížení otroka k rukám byl tedy ve starém Orientě známý. Ani to, že je vztažen na faraóna, není překvapivé: Výraz **páni** byl zvláště

titul králů. Zároveň v něm zaznívá výraz Pán, obvyklé oslovení Boží, jímž byl čten nevy-slovovaný tetragram jhvh (Ž 16,2; 114,7). Paní býval titul královny.

K rukám se pak toužebně upíná (v pokorné trpělivosti bez výhrad, bez podmínek – Lk 21,19; Ř 8,25; 12,12) tak dlouho, až by se Pán pánů smiloval (Ž 4,2; 6,3; 9,14; 25,16; aj.), především ten, kdo ví, že je v těchto **rukou** (Gn 16,6), kdo jen z nich očekává pokrm (Ž 104,27) i trest, dobré i zlé.

3 Zvolání **smiluj se nad námi** (Ž 57,2) má také svůj původ v liturgii (Ž 67,2; Mt 9,27), podobně jeho křesťanský ohlas: Kyrie eleison. Naznačuje to i dvojité opakování, obvyklé zvláště při bohoslužebném vzývání – litanii, jako výraz naléhavé prosby (srov. Ž 132,8). Spojka „protože“ vyjadřuje příčinu naléhavého domáhání se Hospodinova slitování. Výraz **mnoho** nebo **dosti** se často ozývá tam, kde se chce zdůraznit, že už je něčeho příliš nad snesitelnou mírou, že už je to neúnosné a že ten, kdo takto volá, je na pokraji vyčerpání a bez síly. Vazba **nasytit pohrdáním** je v celém SZ jen zde. Obdobné vazby jsou však časté. Vyplyvá z nich, že tu nejde jenom o malé nepříjemnosti a urážky, nýbrž přímo o ohrožení podstaty Božího lidu.

4 Oč vlastně jde, osvětluje poslední verš žalmu. Jsou situace, kdy se **duše** (zde ve významu nitro, původně životní dutina) přímo dusí potupou a křivdou. A to je situace žalmisty. Pramenem zlého jsou mu předně **sebejistí** = bezstarostní, soběstační lidé. Žal-mistovo přesycení (3) pochází od těch, kdo jsou ztělesněním sebevědomé lhostejnosti vůči Bohu i bližnímu. Od těch, kdo jsou necitelní k druhému člověku a necitliví k utrpení žalmistovu, resp. od těch, kdo se cítí povzneseni nad možnosti a odmítají je (Iz 32,11; Am 6,1). Mají jen **posměch** (Ž 44,14; 79,4; Ez 23,32; 36,4) pro každého, kdo doufá v Boha i uprostřed nesnází (Jb 2,9; Mt 27,43). O totéž jde i v **pohrdání**, které je záležitostí **pyš-ných** (hebrejsky doslova „patří k pyšným“). Výraz „pyšný“ je v celém zákoně jen zde, výraz pýcha je však častý a nejednou spojen s představou Babyloňanů (Iz 13,11; 14,11), kteří se po vítězném tažení nad Judou domnívali, že pádem Jeruzaléma bylo dokázáno, že Marduk, hlavní bůh Babylónu, je mnohem mocnější nežli Hospodin. Proto je podle nich směšné věřit v Hospodina a doufat v jeho moc (srov. 2 Kr 18,19-37). To byl hlavní pramen posměchu: víra v Hospodina. Tento posměch měl zničit víru zajatců a tak je uvést do zoufalství a tím i do duchovní záhuby (6,42; 4,10; 115,2). Ukrácení takové zkoušky je proto jádrem žalmistovy prosby v tomto žalmu (Mk 13,20).

z Prof. ThDr. Jan Heller, ThDr. Jiří Beneš, Poutní písně, Praha 2001

o duchovním zpěvu

ESEJE O ZPĚVU ČESKÉ REFORMACE

3. Píseň jako přetvářené dědictví

Odborné charakteristiky pojmu kancionál se často věnují faktům, které jsou pro většinu dnešních návštěvníků bohoslužeb samozřejmostí: Zpěvníky bývají vytvořeny jako výběr ze širšího fondu existujících zpěvů, jež jsou v jednotlivých vydáních různě uspořádány, obměňovány, vypouštěny či přidávány. Již méně obecně známá je ovšem odpověď na otázku, jak je tomu s autorstvím obsažených zpěvů a jak vlastně má laik přistupovat k tomuto společnému dědictví. Zabývali se takovými problémy už naši reformační předkové?

Na úvod si musíme uvědomit, že termín „píseň“ znamenal v dobách české reformace většinou obecně laický zpěv při bohoslužbách bez ohledu na jeho původ, liturgické použití či stavbu melodie. Často však byl užíván v užším smyslu jako slovní stránka tohoto zpěvu. Blahoslav pokládá kupříkladu „těch písní authores“, tedy ty, „od koho by která složena byla“, za autory textů. Proto se také dobová svědectví o tvorbě kancionálů soustřeďují zpravidla na práci s textovou složkou písní. Redaktoři jednotlivých zpěvníků se v předmluvách shodují na přístupu, který snad nejpřesněji shrnul roku 1561 Jan Blahoslav ve svém rejstříku písňových skladatelů: Sestavovatelé bratrského kancionálu podle něj „pamatující na způsob předkův svých, kterak oni i při těch písničkách duchovních a jich vydávání se chovali, i uložili jich následovati, a to v tom, že netoliko prvnější písně bedlivě a pilně korygovati [...] (někde nětco proměnití, přidati, ujítí etc., jakž by se potřeba toho uznala), ale také i nových pro doplnění toho kancionálu nětco přidati za věc náležitou a spravedlivou usoudili“. Zmíněné korektury se však netýkaly pouze pravopisu, ale do značné míry mohly přetvářet i obsahovou stránku textu.

Jan Blahoslav chtěl sepsáním rejstříku vyvrátit tvrzení, že „bratří jiných učených mužův pracemi se chlubí. [...] Písně ty mnohé že sou ne bratří skládali, ale kněží kališní a jiní [...] muži učení“. Jelikož však uveřejnil pouze tvůrce posledních úprav textů a nepřihlížel ve svém soupisu k autorům jejich starších verzí, přilil spíše jen oleje do ohně. Jezuita Václav Šturm vytykal proto bratřím poměrně právem, že „v tom kancionálu mají mnohé písně zfalšované, scizoložené. Což jistě věc velmi těžká jest a nesnesitelná, aby kdo o to se pokusiti směl a písně od jiného složené [...] měl proměnití, ffaššovati, cizoložiti a pod jménem jeho na světlo vydávati“. Zásady kolektivně přetvářené i schvalované díla, které Jednota bratrská přísně střežila, byly vzdělanci školenému v Itálii cizí.

Přestože dnes je již překonán názor, že umění středověku bylo čistě anonymní, u většiny nejstarších písní (ať už šlo o překlady z latiny, či o originální texty české) jména autorů neznáme. I středověk znal ovšem způsob, jak jméno autora skladby uchovat, když je vkládal do „akrostichu“, vytvořeného většinou z prvních písmen jednotli-

vých veršů textu. Užívání akrostichů přežívá ještě v době, kdy se začínají při vydávání kancionálů některá jména autorů veřejně přiznávat. Právě rozšířená praxe zásahů do tradovaných textů ze strany opisovačů či tiskařských korektorů však komplikuje pokusy o určení autorství i tam, kde se spojení s určitým jménem nabízí.

Nejstarší dochovaný soubor českých duchovních písní, který je v kancionálu přímo spojen se jménem svého autora, je oddíl „písniček utěšených od Klimenta, někdy kazatele hradeckého, složených“ ve zpěvníku Habrovanských bratří z roku 1530. Víme také, že nejpozději od poslední čtvrtiny 15. století vznikaly autorské soubory textů, které však zůstaly v (dnes nedochovaných) rukopisech a do oficiálních tištěných sbírek se jednotlivé písně dostávaly pouze anonymně. Do poloviny 16. století jsme tak zpraveni kupříkladu o existenci autorských kancionálů bratří Jana Poustevníka, Jiřího Štýrsky, Jana Černého a bratra Klimenta. Blahoslav nám totiž zanechal zprávy, že písně těchto tvůrců nebyly zařazeny do tištěného kancionálu, nýbrž shromážděny odděleně. O Janu Poustevníkovi se dokonce rozepsal podrobněji: „Ten, ač veliký kancionál písní českých pobožných za času života svého složil, však z toho jeho kancionálu toliko některé písně vybrány sou a v kancionál, jehož se běžně užívá, vloženy poopravené.“ Soubor písní Jana Augusty z roku 1558 tvoří pak další doklad básnické aktivity Českých bratří a zároveň ukazuje míru bratrské cenzury. Historie sporů mezi Augustou a Blahoslavem o vydání písní i dalších liturgických knih je dlouhá a neveselá.

O šest let později po Blahoslavově odhalení autorů textů z bratrského kancionálu vykročil podobným směrem v rámci utrakvistické hymnologie Jan Táborský, významný reformátor českého chorálu a podnikatel v oblasti tvorby liturgických rukopisů. V roce 1567 vydal již nejméně 75 let starý soubor „Písně Starého zákona gruntovní a velmi utěšené, někdy od kněze Václava Miřinského, dobré paměti muže šlechtetného, ctnostného, příkladného života složené“. Miřinského písně byly zveřejňovány anonymně již v utrakvistických kancionálech z let 1522 a 1531 a šířily se také v rukopisech. I mezi utrakvisty tedy dlouho panovala praxe společného anonymního vlastnictví, které se tradovalo a upravovalo podle potřeb konkrétního uživatele.

Nutno dodat, že i přes vydávání dalších autorských kancionálů ve 2. polovině 16. století (například „Písničky křesťanské“ Jana Muzofila Soběslavského z roku 1568 či „Písničky od Jána Silvána složené“ z roku 1571) zůstalo anonymní uvádění a upravování písní v kancionálech všech vyznání převažujícím jevem po celé předbělohorské období (a podobně po dalších nejméně dvě stě let). Typickým příkladem jsou slavní „Žalmové neb zpěvové svatého Davida, [...] sfformováni od Jiříka Strejce Zábřežského“. Tento žaltář, který byl poprvé vytištěn v roce 1587 v Kralicích bez oficiálního posvěcení Jednoty jako tisk ryze soukromý, získal takovou oblibu, že vyšel jen do roku 1615 celkem desetkrát. Přesto však byl v tomto roce zařazen do nové edice bratrského zpěvníku s titulem ochuzeným o údaj uvádějící Strejcovo autorství.

Hudební stránka reformačních písní stála oproti textům v pozadí. Nápěvy zůstávaly věcí natolik užitnou, že bylo možné bez věroučných problémů čerpat z celého dědictví pozdní tradice gregoriánského chorálu i latinských písňových forem 14. sto-

letí, k nimž pak v době husitské i později přistupovaly také melodie nové. Jak už jsme četli výše, pod titulem „Písně chval Božských“ se skrývaly hudební útvary od čisté chorálních kusů (antifony, části ordinária atd.) až po strofická menzurální (tedy ryt-mizovaná) cantia – přestože se Blahoslav snažil držet přesné terminologie a hlásat, že „vlastně u nás slovou písně“ jen chorální strofické sekvence a hymny s menzurálními kantilénami. Užití chorálních melodií bylo i v bratrských kancionálech tak časté, že se Václavu Šturmovi stalo dalším důvodem k odporu vůči bratřím, kterým vytykal, že ustanovili „nový způsob služby Boží“, když „od církve vzali invitatoře, introity, Kyrie, prózy, Sanctus a jiné mnohé melodie kostelní“. Výjimkou nebylo ani užívání nápěvů původně světských, které sice Šturm rovněž jízlivě kritizoval („Ty zajisté všeckny z mladosti své v domích šenkovních, v krčmách i při dvořích jsem spívati slychal“), nalézáme je však v kancionálech všech různých denominací. Při pohledu na tradování melodií je tedy princip společného dědictví ještě mnohem patrnější než v otázce textů.

Je proto součástí dobrých tradic české reformace, že duchovní píseň zůstává především Boží službou („chvalami Božskými“), a proto se ostýchá vyzdvihovat autorské zásluhy člověka. Zároveň však už reformační předkové dokázali ocenit výrazné autorské osobnosti, a to zejména ty, které je svou tvorbou předešly. Myslím tedy, že i dnešní postoj k duchovní písni by měl být především pokorou tvořícího tváří v tvář velikosti již vytvořeného, našeho dědictví.

Eliška Batová

křest u Lukáše Pražského

Agendy při křtu dospělých a při křtu dětí dle Lukáše Pražského ze spisu Zprávy kněžské 1527

Na začátku je nutno zmínit dvě základní věci. Tou první je, že těžko bychom před sebou měli agendu křtu dospělých, kdyby za Lukáše Pražského Jednota bratrská nepřistupovala k překřtívání nově přistupujících členů. V šestnáctém století byla situace v Čechách hodně odlišná od té současné. Například ateisté se v této zemi jistě vyskytovali, ale mnoho se svým ateismem asi nechlubili a zcela jistě byli pokřtění. Pokřtěný zde byl každý, kdo nebyl žid. Nově příchozí členové Jednoty tak přicházeli hlavně z katolické strany a bylo běžné, že byli pokřtění již v dětství. Samotný křest v dětství nebyl Jednotou bratrskou považován za neplatný, jak je zjevné z druhé Lukášovy agendy. A tak druhou základní věcí je, že Jednota bratrská své děti v této době křtila, a křest v dětství tedy nutně uznávala.

Nyní již však k samotnému obsahu agend.

Agenda při křtu dospělých

Úvod – část přípravná

U dospělých Lukáš vede výklad o křtu jakožto novém zrození. Toto nové zrození je k pravdě a spravedlnosti z víry, k zákonu víry a k účasti při večeři Páně.

Ke křtu patří ještě část s uzavíráním úmluvy, s níž se má křtěnec důkladně seznámit už v křestní přípravě.

Úvod – část praktická

Kněz vyzve přítomné křtěnce, aby k němu přistoupili a zeptá se jich, zdali chtějí být přijati od Krista a chtějí-li dobrovolně vstoupit do úmluvy s Bohem a církví.

Úmluva

Po kladně zodpověděných prvních otázkách je již možno přistoupit k úmluvě. Ta se skládá ze sedmi hlavních bodů, přičemž první dva body jsou předpoklady, ze kterých může být křtěnec jen velmi těžko zkoušen. Prakticky tak úmluva začíná až třetím bodem. Úmluva tedy je:

z víry obecné křesťanské Písma svatého, tuto víru má mít křtěný zákonně v srdci, ústy ji vyznat (apoštolské vyznání víry), přiznat se k pravdě víry, (Kněz křtěnci vlastně po částech znovu předkládá rozsáhle rozvyprávěné apoštolské vyznání a křtěnec na ně odpovídá prostým: „ano“.)

posvěcení se křtěnce v těchto všech věcech v Bohu a v církvi,
křtěncovo odřeknutí se vši nemilosti a světských žádostí,
křtěncovo přirěknutí se (což je opak odřeknutí) žít v posvěcení střízlivě, spravedlivě a milostivě až do smrti.

Modlitby

Po úmluvě kněz křtěnce vyzve k modlitbě. Ti pokleknou a opakují po knězi slova modlitby za Boží přijetí a utvrzení všeho toho, k čemu se zavázali, a také za posilu v naplňování jimi stvrzené úmluvy. Poté kněz vyzve křtěnce, aby požádali o přímluvy přítomné bratry a sestry a křtěnci po něm opakují slova této žádosti. Kněz nato vyzve celý sbor k modlitbě, takže všichni pokleknou a slova modlitby za křtěnce tentokrát po knězi již neopakují. Zakončí společným amen.

Rukou dání

Na znamení a na svědectví přijetí Božího v úmluvě a na stvrzení stálosti v ní až do smrti si kněz s křtěnci podá pravou ruku. Když pak jejich ruku drží, pronese ještě jednu prosbu o utvrzení této úmluvy Bohem.

Křest

Kněz se křtěnců zeptá, chtějí-li přijmout křest na znamení a na svědectví. Na znamení, jako voda tvář a ruce umyje, tak voda duchovní milosti a spravedlnosti v Kristu očišťuje a umývá hříchy. Na svědectví ve jméno svaté Trojice, že je Duch svatý milostí znovu rodí a uvodí v účastnost milosti a spravedlivosti z víry i do církve svaté.

Dále se kněz zeptá, zdali chtějí v pravdě pokřtít v úmluvě víry v Kristu Ježíši, ve smrti a pohřbu jeho. Pohřbít tak vše zlé, čeho se odřekli a stále znovu umrtvovat své žádosti až do smrti a chodit zase živi a obnoveni ve křtu v Krista.

Poté kněz vyzve křtěnce, aby rozevřel své dlaně nad misku a po každém polití si umyl tvář a ruce. Kněz ho pokřtí ve jménu Trojice.

Závěr

Kněz přečte z Písma úsek z šesté kapitoly listu Římanům nebo z listu Titovi. Poté křtěnce napomene slovy, která řekl Kristus uzdravenému z dlouhé nemoci: „Zdráv jsi učiněn, již více nechťj hřešiti...“

Kněz ještě pronese krátkou prosbu ke Kristu Ježíši za přijetí křtěnců a pak těmto oznámí, že se jim povoluje přistoupit k večeři Páně, což je ještě stvrzeno dáním. Na samý konec probíhá večeře Páně, při které se nejprve vysluhuje jim a k tomu ještě dostanou zvláštní požehnání.

Agenda při křtu dětí

Úvod – část praktická

U křtu dětí by byla teoretická příprava samozřejmě určena rodičům a kmotrům, ale není úplně jasné, zdali nějaká taková příprava v Jednotě vůbec probíhala. Agenda se o její potřebě ani nezmiňuje. Ovšem poučení o křtu se rodičům a kmotrům dostane v rámci křestního obřadu. Kněz nejprve vystoupí s kritikou křtu dětí v katolické církvi, který je spojen se spoustou nadbytečných a pověrečných obřadů. Jako velký omyl označuje učení o tom, že nepokřtěné dítě nebude spaseno. Jednota bratrská zdůrazňuje spasení z víry, a proto je rodičům a kmotrům připomenuto, že mají dítě vzdělávat ve víře.

Poté se jich kněz zeptá, zdali žádají své dítě pokřtít a oni odpoví: „žádáme.“

Úmluva

Tak jako u křtu dospělého je i u křtu dítěte část, v níž se uzavírá úmluva. Zde se však uzavírá s rodiči a kmotry v zástupnosti za dítě, které jimi má být k víře vedeno. Tato úmluva sestává ze tří bodů:

1. vyznání víry a Božích přikázání, přiznání se k pravdě víry a k tomu, že dítě bude také touto cestou vedeno, odřeknutí se věcí, od kterých i dítě bude zrazováno.

Nejprve se kněz zeptá rodičů i kmotrů, zdali tuto úmluvu chtějí učinit s Jednotou a církví svatou a poté je vyzve, aby vyznali víru a Boží přikázání. Poté pokračuje v otázkách vztahujících se k dalším bodům úmluvy, až dojde k otázce, kterou směřuje pouze k otci dítěte. Tou otázkou je, zdali je on i jeho manželka v tomto všem jednomyslný. Další otázkou je, jestli oba dávají plnou moc kmotrům dítěte ve vedení dítěte podle stvrzené úmluvy. Poté se kněz ptá kmotrů, zdali tuto plnou moc přijímají a zdali slibují, že dítě budou pomáhat vést.

Modlitby

Po slibu kmotrů kněz vyzve k modlitbě za dítě, aby si je Bůh oblíbil i s jeho pěstouny a aby jim všem pomáhal tak, aby dítě mělo dobrou vůli a zálibu v následování víry, která je počátkem pravého spasení. Všichni pokleknou a modlí se. Pak kněz vstane a pronese krátkou prosbu za vyslyšení modliteb.

Rukou dání

Poté si kněz s rodiči a kmotry podá pravé ruce, a tak bude dítě přijato v Jednotu Kristovu a jeho pěstouni obětováni k péči o něj. Jak kněz podává ruku, tak zároveň přidává krátkou prosbu za to, aby Pán Ježíš dítě a jeho pěstouny přijal a pomáhal jim plnit úmluvu.

Křest

Kněz vyzve kmotra, aby vzal dítě na pravou ruku a zeptá se na jméno, které bude dítě mít. Pak vezme do ruky trochu vlažné vody, odkryje dítěti tvář a hrudník a křtí dítě ve jméno Trojice, přitom mu omývá tvář a hrudník.

Závěr

Kněz znovu důrazně připomene rodičům a kmotrům, že dítě je řádně pokřtěno a není mu třeba dalších obřadů, které se praktikují v římské církvi. Na samý závěr kněz položí poslední otázku, zdali přijímají své dítě jako svěřené od Pána do opatrování až do jeho dvanáctého věku, kdy jej Pánu navrátí a postaví je před kněze a starší, tj. přivedou je ke confirmaci. Poté prosloví kněz poslední krátkou prosbu za pomoc od Boha při dodržení této úmluvy.

Anna Halamová, studentka 5. ročníku teologie

náš seniorát

Den misijní provincie

(Železný Brod 3. března 2013)

Když jsme přijeli do Železného Brodu, uvítalo nás slunce a slavnostně vyzdobená sborová místnost sboru. Sešli jsme se ze všech sborů ochranovského seniorátu. Bylo nás přes čtyřicet. Sdíleli jsme radost ve společenství bratří a sester nad tím, že náš seniorát změnil v rámci UF status. Stali jsme se od 1. ledna 2013 misijní provincií.

Úvodní pobožnost přednesl J. Polma. Jak je v Jednotě bratrské zvykem, základem pobožnosti byl text z Hesel Jednoty bratrské, který připadl na tento slavnostní den. Píseň „Ve jméno Krista doufáme“ zněla modlitebnou radostně a zvučně.

Dopoledne uběhlo velice rychle. V první části jsme byli obeznámeni, co pro nás tato

změna znamená. Misijní provincie se zřizuje tam, kde sbory mají svoji strukturu a své kazatele. Má zastoupení na světových fórech UF. Tímto postavením náš seniorát získal také určité povinnosti a odpovědnost vůči UF, které spočívají ve finanční spoluzodpovědnosti. Patronátem nad naší misijní provincií byla pověřena Evropská kontinentální provincie.

Do oběda jsme ještě ve třech skupinách, do nichž jsme se rozdělili ve sborové místnosti, diskutovali o dokumentu Leitbild (česky ideál, vize, vzor). Tento dokument, vyjadřující zhuštěně cíle sborů Jednoty, byl přijat na synodu EKP v Königsfeldu minulého roku. Měli jsme tam i své zastoupení (v NBL vyšla zpráva o synodu v čísle 2/2012). Chvillemi to ve sborové místnosti zvučelo jako v úlu. Všichni se zapojili do živé diskuze nad tímto textem. Před obědem ještě zástupci z jednotlivých skupin podali kratičkou zprávu, co je v jejich skupině na tomto dokumentu zaujalo, a co by mohlo být pro naše sbory užitečné.

Senior O. Halama účastníky seznámil s prací seniorátního výboru, s kalendářem akcí pro náš seniorát. Potěšila nás zpráva, že by měl být Kořenovský kostelík do prázdnin opravený a Potštejn dostal dotaci na opravu střechy svého kostela.

Čas výborného oběda a pití kávy nebo čaje s výbornými zákusky, které připravily sestry z železnobrodského sboru, byl časem pro rozhovory a dobře nás naladil na následující přednášku.

Farář Miloš Rejchrt nás ze široka seznámil s pohledem na vztah církve a společnosti. Upozornil, jak se význam slova společnost v různých historických etapách měnil.

Na dnešní společnost nepohlíží nepřejícně. Dobře ví o nešvarech společnosti, avšak úmyslně chce vidět i v naší společnosti pozitiva, která v ní jsou, přes všechny zprávy, které nás zneklidňují, a z toho se má křesťan radovat.

Postavení člověka jako křesťana ve společnosti vidí Miloš Rejchrt v masarykovském pojetí nepolitické politiky (odtud jej převzal i Václav Havel).

Referát o zrušení otroctví v USA, jehož 150. výročí si bude letos připomínat celý svět, přednesla J. Uhlířová. Sestra Uhlířová nás seznámila se složitým historickým vývojem fenoménu otroctví, který v předminulém století Obnovená Jednota bratrská řešila. Díky misijní činnosti měla sbory v oblastech, kde otroctví bylo denní praxí a ani sama se institutu otroctví nevyhnula.

Na závěr nám modlitbou a požehnáním posloužila sestra D. Kubičková.

Účastníci dne misijní provincie ještě nějakou dobu setrvali v družných rozhovorech. Děkujeme mockrát všem z Železného Brodu za to, že nám poskytli svoje prostory, kde jsme se cítili velmi dobře. Napojili a nakrmili nás. Určitě po nás zbyla kupa nádobí a hromada uklízení. Děkujeme, že to všechno železnobrodský sbor s ochotou sobě vlastní uskutečnil.

Vraceli jsme se všichni domů plní dojmů z tohoto setkání, povzbuzeni do další sborové práce. Bohu díky za to, že jsme se takto sešli a společně jsme se mohli mezi sebou sdílet.

eš

Kořenovský kostelík před opravou interiéru

Kostelík na Polubném, nepřehlédnutelná stavba na pomezí Jizerských hor a Krkonoš, bývá místem bohoslužeb především v letních měsících. V průběhu celého roku se tu ale konají svatby a někdy také pohřby. Před čtyřmi lety jsme tu oslavili sto let od jeho postavení. K této příležitosti byla opravena fasáda a natřeny dřevěné prvky a kostelík se znovu rozsvítil do dáli. Mnozí návštěvníci si ale mohli v interiéru povšimnout propadající se podlahy a zteřelého ostění. Vzhledem k vysoké vlhkosti bylo dřevo napadeno houbou. Mykologický posudek určil druh houby a způsob sanace. Zbývalo sehnat dostatečné finanční prostředky. Díky laskavosti ústředí ČCE byla oprava kostelíka předložena na tzv. kulatý stůl, kde se rozdělují prostředky darované zahraničními sesterskými církvemi; a kostelík uspěl.

V pondělí 25. března nastupuje liberecká firma Durango, která má vyměnit dřevěné ostění v přízemí, podlahu, zajistit způsob odvětrání a všechno natřít do původ-

ního stavu. Rozsah prací bude ještě upřesňován. Celý projekt leží na bedrech stavebního technika Synodní rady bratra Bromka.

Na prvého června je plánována v kostelíku první svatba a letos se můžeme těšit také na „Kořenovské kulturní léto“, řadu kulturních akcí a vystoupení. Tak na shledanou a na viděnou na „kostelíku“.

oh

biblické úvahy

Kdo se mezi vámi chce stát velký, buď vaším služebníkem

(Mt 20,26)

Tato věta je vyjmuta z příběhu, kdy za Ježíšem přijde matka bratří Zebedeových. Přichází s žádostí pro své syny, aby Ježíš synům dal ta nejdůležitější místa v království Božím. Jednomu po pravici a druhému po levici. Otázka vnese jistý rozruch do společenství učedníků, kteří najednou propadnou revnivosti.

Ježíš je se svými učedníky na cestě do Jeruzaléma a vypráví jim o utrpení, které jej čeká. Jako by učedníci nedbali na to, co jim Ježíš říká. Naopak jako by učedníkům šlo o to, aby obsadili ty nejlepší pozice u Ježíše v jeho království.

Ježíš učedníky, ale i nás, vyvádí z mylného názoru, který někdy máme na moc. Ježíš konstatuje, že ten, kdo má moc, ji někdy zneužívá a na nikoho nebere ohled. Moc je mocná právě ve své bezmoci.

Opravdovou moc vidí Ježíš v tezi, která se stala heslem na dnešní den. Kdo se mezi vámi chce stát velkým, buď vaším služebníkem.

To je Ježíšův názor na velikost člověka. Je to provokativní a paradoxní výpověď. Za službou, kterou člověk vykonává, totiž nemusí být pocit malosti a méněcennosti a poníženosti. Ba naopak. Ten, který se dobrovolně rozhodl pro službu, vidí v tomto konání smysl. Necítí žádné ponížení, protože pokora nemůže urazit toho, který je pokojného srdce.

Ten totiž môže sloužiť s nadhľadom a jistotou toho, ktorý se sám stal príkladom, totiž s nadhľadom a jistotou Ježiše Krista. Kdo se však nedovede pokorně umenšit a chce vyniknout a za každou cenu dokázat, že je velikým a vládne, ten nakonec zjistí, jak je ubohý ve svém počínání.

Budiž nám povzbuzením tento verš ve chvílích služby a pokory a budiž nám k užitku i Ježíšovo vyznání, které následuje hned po tomto verši: „Tak jako Syn člověka nepřišel, aby si dal sloužit, ale aby sloužil a dal svůj život jako výkupné za mnohé.“

E. Šormová

VYSTRETÉ RUKY

V dome je rušno. Všetky štyri deti sú doma a otcovi rozprávajú svoje zážitky zo škôlky a zo školy. Jedno cez druhé sa prekrikujú. Každé z detí mu prvé chce povedať svoj zážitok. Do hluku detí zazvoní zvonček. Vojde sused a deti zamĺknu. Ony sa len s otcom delia o svoje radosti a starosti.

Po tejto skúsenosti si kladieme otázku: prečo mnoho ľudí necíti potrebu modliť sa? Odpoveď je jednoznačná: lebo k Bohu nemajú vzťah ako k Otcovi. Je síce veľa ľudí, ktorí sa modlia. Ale je to len zvyk alebo forma. A takí ľudia môžu byť aj v kostole. V podobenstve o farizejovi a publikánovi (Lk 18,10-14) Pán Ježiš predstavil nábožného muža v chráme, farizeja, ktorý sa prišiel modliť. Pánu Bohu prednášal, čo všetko dobré urobil. Všetko splnil, čo náboženský zákon od neho požadoval. Iste, Pán Boh už mnoho takých modlitieb počul, v ktorých človek dáva najavo, že všetky cirkevné nariadenia splnil, alebo človek často hovorí Pánu Bohu naučenú modlitbu bez toho, aby srdce bolo pri tom. Ústa síce hovoria, ale myšlienky sú vzdialené od Boha. A v takomto prípade sa modlitebník nenapojí na Božie srdce. Ale Pán Ježiš vo svojom podobenstve predstavuje aj druhého modlitebníka, publikána. Dnes by sme toho muža zaradili medzi vydieračov. Mal peňažné machinácie za sebou. Aj tento muž vošiel do kostola. Ostal stáť pri dverách. Uvedomil si, že on tam nepatrí. Videl pred sebou svoju minulosť a nenachádzal na sebe nič, na čo by mohol byť pyšný. Ale zrazu sa svedomie ozvalo a z hĺbín srdca zvolal: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu.“ A tu Pán Boh vystrel obidve ruky naproti nemu, lebo publikán našiel Svojho Otca. A Otec prijal prosbu svojho syna.

Modlitba je teda prostriedok, ktorým prichádzame k Bohu ako k svojmu Otcovi. A keď sa Boh stane človekovi Otcom, potom človek má istotu, že sa v každej životnej situácii môže oprieť o Boha. Vtedy človek už viac nerozhoduje sám o sebe, ale celý svoj život vloží do Božích rúk. Stáva sa modlitebníkom. Tu nastáva pomer Otec, syn. Ak sa Boh stane Otcom, vtedy modlitba znamená dotyk Božieho srdca s človekom. Človek vstupuje do Božej prítomnosti a pred Božiu tvár. Človek hľadá do Božej tváre a jeho modlitby prenikajú do Otcovho srdca. Pri takejto modlitbe sa človek vzdá samého seba a svoj život odovzdáva Ježišovi. Naplno Mu dôveruje a to je už modlitba v mene Ježišo-

vom. Modliť sa v mene Ježišom neznamena modliť sa len za seba, ale viac za iných a predovšetkým za Božie veci. Je to modlitba ľudí, ktorých vlastná vôľa sa stotožnila s Božou vôľou. Na takýchto modlitebníkov možno vzťahnuť slová: „Keď budete prosiť Otca o niečo, dá vám to v mojom mene.“ (Ján 16,23b). Takíto modlitebníci nechcú nič iné, len to, čo chce Boh. Sem môžeme zaradiť aj modlitby, ktoré sa vzťahujú na Svetový deň modlitieb. V ten deň sa ľudia na celom svete modlia za to, aby kus slávy nebeskej zostúpilo na zem, aby človek voči človekovi bol láskavejší, úprimnejší a aby sme skrze Ducha Svätého boli spojení v jedno.

Takže kto sa v duchovnom živote chce dostať ďalej, musí sa vložiť do modlitby. Pán Ježiš povedal, že máme klopať a nebyť netrpezliví, len pokorne čakať, kým Pán Boh neotvorí dvere a nedovolí vstúpiť. On predsa dáva potrebné, hoci aj nie vždy hneď. Na Božiu odpoveď treba aj čakať. Ovšem nedáva vždy práve to, o čo prosíme. Musíme sa spoľahnúť na Neho, lebo On vie, čo je pre nás užitočné. Nie vždy je to prospešné, o čo my žiadame. Ale čakacie doby v modlitbe nás majú viesť k trpezlivosti a sebaskúmaniu. Ani v prípade Ježišovej prosby: Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich...(Mat.26,39), Otec nemohol vyplniť túto prosbu Synovi. On musí ten kalich vypíť, lebo niet inej cesty pre naše spasenie. A predsa bola táto Ježišova prosba vypočutá. Anjel Ho posilňoval a zbavil Ho aj strachu zo smrti. Len horkosť smrti musel preniesť – za nás. A pretože sa na kríži ponížil až pod smrť zločinca, bol nad všetko vyvýšený a dostal neporovnateľne vyššie postavenie v moci a sláve. Aj my počítajme s tým, že nás Pán Boh vždy nevypočuje podľa našich predstáv, no predsa pokorne čakajme a On nám potom dá viac, ako my očakávame.

Modlitba je v živote kresťana začiatok, stred aj koniec. Prvý dotyk zhora prebudí a vyvolá túžbu po modlitbe. Musíme si uvedomiť, že Božie deti samy od seba nič nedokážu ani urobiť ani dať. Všetko prijímajú ako dar od Pána Boha. Takže modlitbe venujme každý deň prvé miesto. Deň začínajme modlitbou a modlitbou ho aj ukončíme. Tak sa stane náš život požehnaný, lebo Otcove ruky budú naproti nám vždy vystreté. David Livingston, bádateľ afrického vnútrozemia svoje cesty vykonával s domorodcami. V jedno ráno domorodí nosiči pobalili všetku batožinu aj so stanami. Len Livingstonov stan ešte stál. Nechali ho. Vedeli, že sa ráno modlieval. Podľa nich hovoril so svojim Bohom. Keď Livingston nevychádzal zo stanu, vošli dnu. Našli ho stále kľačať, lenže on už nepatril tomuto svetu. Zomrel na kolenách. S modlitbou odišiel k Pánovi.

Vieme, že teraz ľudia umierajú v nemocniciach. Na utíšenie bolesti dostávajú lieky, často je to morfium. Livingston nedostal žiaden utišujúci prostriedok, ako to napísal Wilhelm Bush, ale v rozhovore s Bohom opustil túto časnosť. Nebolo by to pekné ukončenie aj pre nás, keby sme aj my tak odišli domov?

I. Děvečková

z církvi doma i ve světě

„Haus der Religionen“ – „Dům náboženství“ v Bernu

Centrum, v němž se modlí a potkávají alevité (odnož šiitského islámu), buddhisté, křesťané, hinduisté a muslimové: to se stává ve švýcarském Bernu skutečností. Mešita, kostel, hinduistický a buddhistický chrám pod jednou střechou... Základní kámen byl položen, od 27. června 2012 se staví. Na podzim 2014 by měl dům stát. Náklady na něj jsou vyčísleny na 75 milionů švýcarských franků a kromě sakrálních prostor má zahrnovat i komerční plochy – byty, kanceláře, obchody.

V listopadu 2012 oslavil spolek „Dům náboženství“, z jehož popudu „dům“ vzniká, 10 let trvání. Podílí se na něm významně i bernské společenství Jednoty bratrské. Celosvětově zatím unikátní projekt na Evropském náměstí mnozí vnímají jako „nový zázrak z Bernu“. I bez vlastní budovy má za sebou spolek „dům náboženství“ už velmi významné počiny.

(podle Herrnhuter Bote z ledna 2013)

<http://www.haus-der-religionen.ch/>

Den otevřených mešit

Obyvatelé České republiky si zvolna zvykají na Noc kostelů. Sekulárním lidem se nabízí možnost pokusit se aspoň trochu porozumět těžko pochopitelnému fenoménu zvanému náboženství. V Německu, ve Švýcarsku, ve Francii, ve Spojených státech nebo ve Velké Británii existuje dnes již podobná a přece jiná tradice: Den otevřených mešit.

V Německu se koná každoročně od roku 1997, a to 3. října. Ústřední rada muslimů vědomě zvolila den, kdy se zároveň slaví Den německé jednoty, výročí znovusjednocení Německa. Chtěla tak poukázat na to, že muslimové jsou součástí v roce 1990 sjednoceného státu a cítí se s ním spjatí. Zároveň tak vyjádřila smysl dialogu a porozumění přes hranice náboženství.

Společenství scházející se v mešitách tak v tento den nabízejí převážně nemuslimským návštěvníkům prohlídky, pódiové diskuse, výstavy knih a výtvarných děl. Často nechybí folklór, čaj, káva a pečivo. Setkání a rozhovory mají pomoci odstranit předsudky a obavy.

V celém Německu tak otvírá své brány každý rok asi 1000 mešit, návštěvníků bývá přes 100 tisíc. Každý rok má Den otevřených mešit nějaké motto. Například v roce 2011 znělo: Mohamed – prorok milosrdenství.

Byli jste už někdy v mešitě? Ne? Jaký by to asi byl pocit do některé vstoupit, setkat se s muslimy, mluvit s nimi? Směs pocitů, zvědavost i strach? S jakými asi pocity vstupují někteří návštěvníci při Noci kostelů do našich kostelů a modliteben...?

(zdroj wikipedie) <http://www.tagderoffenmoschee.de>

Moravští bratři v polárních pláních

Mezinárodní konference v Suchdole

Od 19. do 21. října 2012 se konala v Suchdole nad Odrou Šestá mezinárodní konference „Moravian“ na téma „Moravští bratři v polárních pláních“.

Přednášející z celého světa podávali zprávy o svých nejnovějších badatelských výsledcích.

Zvláštní hosté byli Prof. Dr. Hans Rollmann, který přicestoval z Nového Foundlandu, a Henrik Wilhjelm, jenž žil mnoho let mezi grónskými Inuity. Životopisy a zprávy oživily na konferenci historii Moravských bratří, kteří na základě své víry opustili na začátku 18. století své rodné Kravařsko. Po téměř 400 kilometrech dlouhé cestě, kterou urazili v ústraní a většinou pěšky, se posléze usadili v nově založeném Ochranově.

Odtud cestovali někteří Moravané dále až do Grónska a Labradoru, aby mohli jako misionáři pracovat s Inuity. Svědectví o životních podmínkách misionářů a o jejich setkáních s Inuity a Yupiky se staly po návratu do vlasti předmětem působivých vyprávění. Sbírku Ochranovského národopisného muzea z Grónska, Labradoru a Aljašky jsem představila ve své přednášce.

Vyvrcholením konference byla návštěva rodného domu Matěje Stacha, prvního misionáře Jednoty bratrské v Grónsku. V roce 1733 začal spolu se svým bratrance Christianem Stachem a s Christianem Davidem tamní misijní práci. K uctění jeho památky byla na rodném domu v Mankovicích odhalena pamětní deska. Na to bylo slavnostním zasvěcením lesního kostela vzpomenuo historie Moravských bratří. Kostel bude připomínat bohoslužby, které Bratři konali přes zákaz rakouské vrchnosti.

Konference byla současně místem setkání, na kterém spolupracovali vědci a zájemci z České republiky, Německa a Polska. Smíření bylo pocíťováno obzvláště tam, kde dnešní obyvatelé a lidé, kteří museli následkem 2. světové války svou vlast opustit, historii společného regionu zhodnotili a podělili se o ni.

Také zástupci různých křesťanských vyznání se shodli na společném přístupu a uznání duchovního dědictví Moravských bratří.

*Uta Karrer, etnoložka Národopisného muzea v Ochranově
překlad M.U.*

Dojmy z Izraele

Milí čtenáři, chtěla bych se s vámi podělit o pár svých dojmů z Izraele. Počátkem března jsem měla možnost strávit dvanáct krásných dní v této zemi.

Byla to taková „dámská jízda“, protože jsem tam byla se svými dvěma kamarádkami z Německa. Nejprve jsme prožily pět dní v Jeruzalémě, v domě zvaném „Christa Behr House“. Energická paní Christa poskytuje ve svém domě levné ubytování turis-

tům většinou z řad křesťanů. Kromě toho v domě bydlí řemeslníci z Německa, kteří v době své dovolené opravují byty starým lidem, kteří přežili holocaust. Strídají se tam většinou po čtrnácti dnech. O chod domu se starají dobrovolníci, kteří tam pracují „za byt a za stravu“ a také za dva dny volna, ve kterých mohou poznávat Jeruzalém. V současnosti je tam Gábor z Maďarska, absolvent žurnalistiky a zapálený křesťan a také dvě paní, čerstvé důchodkyně. Cítíte se tam opravdu jako doma. Jediná vada na kráse je, že v domě je devět koček (!). Nic pro alergiky či astmatiky...

Čtyři dny v Jeruzalémě je krátká doba na to, aby jej člověk mohl poznat podrobně. Tak se tedy soustředíme na Staré město, celé obehnané hradbami. Je rozděleno na čtvrt židovskou, muslimskou, křesťanskou a arménskou. Přechod z jedné do druhé poznáte podle pořádku či nepořádku v ulicích. Na památky narazíte doslova na každém kroku. Vyjmenuji jen některé z nich: Cardo – obchodní třída z doby Římanů lemovaná sloupy je nyní už pod úrovní ulice. Je částečně zastřešená a jsou v ní luxusní obchody. Vykopávky Davida města nedaleko od Zdi nářků. Samotná Zeď nářků (Western Wall) a nad ní se tyčící Skalní dóm – známá mešita se zlatou kopulí. Obnovená synagoga Churva ve znovu postavené židovské čtvrti (na obrázku). Tato čtvrť nejvíce utrpěla během války o nezávislost v 50. letech. Je nyní tak krásně obnovená, že nepoznáte, že je vlastně nová.

Samozřejmě křesťanské památky – známá a turisty přečpaná Via Dolorosa, lemovaná množstvím kostelů a končící u chrámu Božího hrobu. Údajný Boží hrob jsme vůbec neviděly, protože se nám nechtělo stát dlouhou frontu. Zato jsme objevily jinou „lahůdku“ – prostý etiopský klášter, který se skládá z několika malých budov na střeše kaple sv. Heleny. Etiopští mniši střeží přístup do „cisterny svaté Heleny“. Sestup k podzemnímu jezeru na dešťovou vodu je opravdu působivý. Mohli jsme si také vyzkoušet krásnou akustiku tohoto prostoru. Ještě jedna lahůdku Starého města – Rakouský hospic (Austrian Hospic). Vyjdete-li na střechu této budovy, máte před sebou Staré město jako na dlani.

Jeden den jsme věnovaly moderní architektuře – zvenčí jsme si prohlédly budovu parlamentu – Knesset, Izraelské muzeum a Svatyni knihy, která uchovává vzácné kumránské svitky.

V tomto areálu je také Klášter sv. kříže, který se osaměle tyčí v zanedbané zahradě. Byl založen již ve 4. století na místě, kde podle tradice rostl strom, z něhož byl zhotoven kříž, na němž byl ukřižován Ježíš Kristus. Založili jej gruzinští mniši, kteří jej dodnes obývají. Jeho prohlídka stojí určitě za to.

Všechny zmíněné budovy stojí v parku, který byl v sobotu plný mladých rodin, které tam pořádaly pikniky. Lidé si povídali, zpívali a hráli na hudební nástroje. Kolem pobíhaly děti – obraz klidu a míru. Přesto však každý židovský obyvatel Izraele v sobě skrývá strach z další možné války či útoku. O to intenzivněji se dokážou radovat z každého obyčejného dne...

Pátý den míříme k Mrtvému moři. Cesta autobusem trvá asi jen 1,5 hodiny, ale rozdíl nadmořské výšky je 1 200 m! Jeruzalém je ve výšce 800 m nad mořem, Mrtvé moře 400 m pod úrovní mořské hladiny. Bydlíme v oáze En Gedi. Chatičky pro turisty jsou přímo v areálu botanické zahrady. O provoz hotelu a restaurace se starají obyvatelé kibucu. Hned první odpoledne míříme k moři. Natíráme se léčivým bahnem a také se koupeme v moři. Teplotu vody odhaduji kolem 20°C.

Další den podnikáme výlet do Wadi David (Davidovo údolí) k vodopádům. Zde se podle pověsti skrýval David před Saulem. Všude kolem vyprahlé načervenalé skály, slunce nemilosrdně pálí. Přesto vystupujeme 600 m až na vrcholky, kde se rozprostírá poušť. Příjemně zde fouká. Asi po hodině sestupujeme do údolí Arugot. Sestup je opravdu strmý, a tak není divu, že nikoho nepotkáváme. Čím jdeme níže, tím je tepleji. I v tomto údolí teče říčka a je tu krásný vodopád. Podle vody se jde už lépe. Po celodenním výletu se vracíme přímo do kibucu, který je však obehnan plotem, a tak ho musíme skoro celý obcházet...

Poslední den trávíme prohlídkou botanické zahrady, kde se nás ochotně ujímá jeden z obyvatelů kibucu. Starý pán původem z Jemenu má manželku z Kanady. Polovina z jejich osmi dětí žije v USA a druhá v Izraeli. Většina obyvatel kibuců má podobně zajímavé osudy. Odpoledne ještě naposled koupání v Mrtvém moři a další den již míříme do Tel Avivu.

Na rozdíl od Jeruzaléma, který historií přímo dýchá, je Tel Aviv moderní velkoměsto s mrakodrapy. Má 2,5 milionu obyvatel a bydlí zde tedy celá čtvrtina Izraelců. V Tel Avivu jsem hostem paní Kitty, která je kamarádka mojí maminky. Po otci Židovka, po mamince Češka. Válku prožila s rodiči v Potštejně. Tatínek se z koncentráku vrátil. Kitty se sestrou Ilonkou již měly sbalená zavazadla, k odjezdu však již našťastí nedošlo. V roce 1949 se rodina vystěhovala do Izraele. Navzdory válce vzpomíná Kitty na své dětství v Potštejně jako na nejhezčí dobu svého života. Asi i kvůli přátelství s mou maminkou...

V pátek odpoledne se jdeme projít k moři. I když je teplo, moře je ještě chladné. Večer jsme pozvaní na společnou večeři. I když rodina není věřící, schází se pravidelně k šabatové večeři. A tak se opět setkávám i s Ilonkou, jejím přítelem Jankelem a se synem Kitty Danielelem. Ten umí docela dobře česky, zrovna tak jako jeho maminka a teta.

V sobotu dopoledne jdeme po pobřeží do Jaffy, historického města, které je nyní už součástí Tel Avivu. V úzkých uličkách se zabydleli umělci, je tu plno malých galerií a obchůdků. Cestou míváme veselý průvod černých svatečkanů, pravděpodobně z Etiopie. U jednoho z hotelů na břehu moře se tančí. Představte si velkou „diskotéku“ pro

dospělé, pouští se reprodukováná hudba a ženský hlas napovídá taneční figury. Počet tanečniců odhaduji tak na 200, věk od 40 do 80 let.

Odpoledne moje kamarádky Kornelia a Magdalena odlétají a mně zbývají poslední tři dny. Neděli věnuji prohlídce Tel Avivu, večer jsem pozvaná na představení moderního tance známého souboru Batsheva Dance Company. Představení Tabula rasa je úžasné.

V pondělí jedu vlakem do Haify, druhého největšího města Izraele. Chci si prohlédnout známé bahajské zahrady. Bahajci o sobě říkají, že jsou nejmladším ze světových náboženství. Mají asi 6 000 000 věřících a územně jsou druhým nejrozšířenějším náboženstvím. Nemají kněze, modlí se a meditují sami. Zakládají si na své toleranci. Že až tak tolerantní nejsou, jsem se mohla sama přesvědčit. Bylo teplo, snad 30 °C, a proto jsem měla na sobě kraťasy. V nich jsem však nebyla vpuštěna na „svatá místa“ a tak jsem honem běžela na „šuk“ (trh) koupit si něco na sebe. Popadla jsem první růžové batikované kalhoty, které jsem uviděla. Doma je mohu nosit leda na zahradu, ale pro svatá místa byly přijatelné. Bahajské zahrady stojí opravdu za to. Rozkládají se z hory Karmel až do města. Do chrámu jsem se už nedostala, protože do něj pouštějí jen dopoledne.

Poslední den – úterý – věnuji nákupu dárků. Běhám po tržišti a snažím se honem něco vybrat. Odpoledne balím a vyrážím na letiště. Můj pečlivě sbalený baťoh je opět na letišti rozbalen a snad půl hodiny zkoumán. Balit si ho však musím zase sama. Jen mě mrzí, že jsem se nedozvěděla, co na něm bylo závadného, abych se toho mohla příště vyvarovat. Odlétám z vedra 30 °C (důvodem byl horký vítr ze Sahary) do našich -5 °C. Opravdový teplotní šok!

Moje zážitky z Izraele jsou jen pozitivní. Příjemní, ochotní lidé. Na každou otázku dostanu odpověď v angličtině. Pokud ta selže, je tu ještě ruština. Slyšíte ji skoro všude. (Celá desetina obyvatel Izraele je původem ze zemí bývalého Sovětského Svazu.) Radost ze života navzdory jeho ohrožení. Barevnost – vidíte lidi černé, bílé, žluté a všichni jsou Izraelci. Přívětivost a vstřícnost. Musím poctivě přiznat, že přítomnost Izraele mě oslovuje daleko více než jeho „svatá minulost“. Z většiny „svatých míst“ je dnes tržiště. Proto jsem vděčná, že jsem Izrael mohla poznávat se svými kamarádkami a pobývat u přátel. Myslím, že z obyčejného života Izraele jsem poznala víc, než kdybych byla „účastnice zájezdu“, byť by byl tento zájezd sebezajímavější. Jsem za tuto zkušenost velice vděčná.

Nada Běťáková

Jan Blahoslav – výročí slavného přerovského rodáka. Výstava Písmo na papíře otištěné a v kameni tesané

22. únor 2013. Letošní 490. výročí narození Jana Blahoslava připomíná přerovské muzeum výstavou s doprovodnými programy. Výstava je rozdělena na dvě části. V první mají návštěvníci možnost seznámit se s osobností a dílem biskupa, překladatele, jazykovědce, hudebníka a učitele. Nejvýznamnějším exponátem je první vydání Blahoslavova překladu Nového zákona z roku 1564, který do Přerova zapůjčil Archiv Jednoty bratrské.

Vystaveny budou také kancionály a Bible z tiskáren Jednoty bratrské ze sbírek Muzea Komenského v Přerově. Přípraveno je několik interaktivních stánků, kde se děti i dospělí mohou hravou formou seznámit s knižní výzdobou a knižní vazbou v 16. století. Návštěvníci si mohou prolistovat kopii Blahoslavova slabikáře z roku 1547. Výstavou provází tóny dobové hudby z bratrských zpěvníků.

Druhá část výstavy je věnována pomníku Jana Blahoslava od sochaře Františka Bílky z roku 1923. Nejrozměrnější sochařské dílo města Přerova je umístěno před budovou zámku na Horním náměstí. Na výstavě jsou k vidění Bílkovy návrhy pomníku, jeho dřevěný model a fotografie ze stavby. K nahlédnutí je také kopie místních novin z 20. května 1923, kdy byl pomník slavnostně odhalen za obrovské účasti veřejnosti.

Ve čtvrtek 21. února se uskutečnila komentovaná prohlídka. Mimo rozšířeného výkladu kurátorky mohli účastníci přihlížet fiktivnímu vytváření nové sochy Jana Blahoslava. Sami vybírali atributy z tajemné truhly a závěr tvořilo nové odhalení symbolické sochy v Přerově. Pro objednané skupiny je připraven také lektorský program s výtvarnou etudou.

Ve dnech 2.-5. dubna bude v prostorách muzea (úterý a středa) a Městské knihovny v Přerově (čtvrtek a pátek) probíhat tiskařský workshop Studia bez kliky. Účastníci si budou moci vyzkoušet práci s replikou tiskařského lisu a odměnou jim bude upomínkový list. Pracovníci muzea také spolupracovali na natáčení pořadu věnovaného Janu Blahoslavovi.

Současný velký židovský svátek: pesach neboli Velikonoce

„Bůh nám dal přejít od otroctví ke svobodě, od tísně k radosti, od smutku k jásotu, od temnot k velkému světlu, od poroby k osvobození.“ (Obřad pesachu)

Svátek trvá sedm dní. První a poslední den se nepracuje. Pesach připomíná vyjití z Egypta, přechod od otroctví ke svobodě, zrození Izraele jako národa díky Božímu zásahu. Slavení pesachu připomíná tento přechod a ohlašuje rovněž současný i budoucí smysl svátku: naději na každé osvobození Izraele a lidstva.

Příprava na slavnost trvá téměř měsíc: dům se zbavuje všeho kvásku, všeho kvasného těsta, neboť se připomíná chleba „pečený ve spěchu“, v noci v Egyptě, chleba nekvašený, zároveň chleba bídy a chleba svobody.

První noc po večerním obřadu se rodina, přátelé a hosté setkávají kolem rodinného stolu, aby slavili liturgickou hostinu.

Jídlo tvoří:

- tři nekvašené chleby: maces;
- kost beránka, která připomíná oběť velikonočního beránka;
- hořké byliny, které připomínají hořkost otroctví v Egyptě;
- natvrdo vařená vejce: symbol života a smrti, smutku a bolesti, který připomíná zbořený chrám;
- slaná voda, slzy, které se budou prolévat při vypočítávání ran, jež zasahují Egyptfany, protože se nelze radovat ze smrti vlastních nepřátel.

Zatímco se jednotlivé chody jedí a pijí podle určeného pořádku, čte se hagada, vypravování o vyjití z Egypta. „Tato noc je odlišná od ostatních nocí.“ Dává pocit hrdosti na svou příslušnost k národu, který lidem ukázal nezczitelnou hodnotu svobody. Dává vědomí, že člověk je ten, který „vyšel z Egypta“, totiž byl osvobozen od zla. Pijí se čtyři poháry vína při zpěvu žalmů s radostí nad očekávaným dnem Mesiáše.

Křesťanské Velikonoce mají kořeny v židovském svátku, Ježíš skrze své vzkříšení vede nyní Boží lid od smrti k životu. On sám s učedníky poslední noc slavil tuto večeři. Při pozdvihování třetího kalicha zpečetil smlouvu mezi lidmi a Bohem. Na tuto památku slavíme Svatou večeři Páně. Ještě zbývá pozvednout čtvrtý kalich a dobrořečit. To bude až jednou, až se všichni v jeho království sejdem u jednoho stolu, spolu s Abrahamem, se všemi denominacemi, které věří, že „Bůh nám dal přejít od otroctví ke svobodě, od tísně k radosti, od smutku k jásotu, od temnot k velkému světlu, od poroby k osvobození.“

ráj srdce

Kde může také být „Doma“

Mezi mými dobrými přáteli je žena, která byla za komunistické vlády žalářována pro nepovolený život víry. Byla umístěna do cely s prostitutkou, nešťastnou pro pochybný život. Proto naslouchala slovům té, která s ní sdílela celu, s potěšením a nadějemi pro dobu, až bude propuštěna. Stalo se, že byla předvolána k několikahodinovému výsledku. Když se vrátila zpět, vrhla se své přítelkyni do náruče slzic. Vydechla s úlevou: „To jsem ráda, že jsem zase doma!“

Svíce

Pozoruji hořící svíci. Plamének na knotu pozvolna taví okolní vosk. Viděl jsem i jiné planoucí svíce. V těch obširnějších nestačí plamének roztavit celý okruh. Zůstává vnější nedotčený váleček a útlý plamének se v nastalé dutině níží a níží. V těch útlejších plamének roztaví celý okruh, ale přebytečný vosk stéká po svíče dolů a opět tuhne. (A také jsou svíce ozdobné, jejichž knot pro tu krásu se nikdy nerozžehne.)

Připadá mi na mysl Ježíšovo podobenství o hořící svíci a dovoluji si obrátit pozornost na svíci samu. Má být úměrně široká, aby se knot stačil úsporně živit z vosku, tak aby nic nezůstalo nevyužito a aby se ani ničím neplýtvalo. Myslím, že i z tohoto pohledu na svíci se můžeme poučit my, kdo toužíme být světlem světa.

Jarní pozdrav

Nebe bylo modré, jarní slunce co chvíli překrývaly bílé mraky, plující oblohou a v zeleném trávníku na rozkvetlé ztepilé pampelišce seděl nádherný hnědý motýl. Vlastně neseděl, otáčel se, jakoby tančil a sál z chmýří žlutého kalíšku sladkou šťávu. Bylo mi osm let a já jsem se okouzleně díval. Byla to babočka paví oko a chvílemi se mi zdálo, že mne těmi očky na křídlech pozoruje. Ale nezapozorovala mne. Poklekl jsem a opatrně se k motýlu blížil, ne že bych ho chtěl přikrýt dlaní a chytit ho. – Věděl jsem, že jsou sbírky motýlů, přišpendlených a zarámovaných pod sklem, ale to bych nechtěl. Můj mohl být a vskutku byl jen ten živoucí svobodný motýl, jenž mne obdivoval svým zjevem a bezděčným, nezapomenutelným společenstvím.

připravuje M. Matouš